Stumbrai

Beveik prieš dešimtmetį, respublikos vadovams lankantis Dotnuvoje, ūkininkas J. Misevičius informavo juos apie rajono laukuose, miškuose laisvėje gyvenančiųs stumbrus, darančius nuostolius rajono ūkininkų laukams... Pateikta informacija juos nustebino, pažadėjo spręsti tačiau sprendimo nebuvo. Žinotina, kad stumbrai laisvėje Lietuvoje gyvena jau virš 40 metų. Kėdainių – Panavėžio rajonų teritorijoje gyvena 230stumbrų banda. Iš jų virš 130 Kėdainių rajone. Tai atvirų vietovių gyvūnas. Tai didžiausias ir stipriausias gyvūnas Europoje, praktiškai neturintis natūralių priešų, tačiau baikštus gyvūnas.

Prieš šešetą metų, pasikeitus klubo "Šventybrastis" vadovybei, prie klausimo apie valstybės saugomų stumbrų keliamas problemas buvo grįžta. Klubo vadovybė vykdė ir toliau vykdo organizacines priemones susijusias su stumbrų keliamų problemų ūkininkams, miškų savininkams, valdytojams, medžiotojams, gyventojams sprendimu.

Apie stumbrų kaimenę kuri gyvena Kėdainių ūkininkų laukuose, miškuose, medžiotojų klubo teritorijoje, jos dydį, sklaidą, daromą žalą, siūlymus padėčiai gerinti informavome: Prezidentūrą, Vyriausybę, Aplinkos, Žėmės ūkio ministerijas, Seimo aplinkos apsaugos komitetą, kitas valstybės struktūras, kurioms priklauso rūpintis stumbrų populiacijos valstybėje valdymu. Reakcija buvo prasta – beveik be atsako. Nežiūrint to klubas ir toliau organizavo su ūkininkais, miškininkais, aplinkosaugos darbuotojais, specialistais susitikimus, diskusijas, kvietė valstybės struktūrų atstovus dalyvauti jose, teikė savo pasiūlymus stumbrų populiacijai valdyti rajone.

Pagaliau procesas pajudėjo – judėjo toliau. Klubo vadovybė primygtinai reikalavo, siūlė, prašė valstybės institucijų imtis veiksmų ir darbų dėl valstybės saugomų, tačiau paliktų likimo valiai stumbrų populiacijos suvaldymo. Per daug metų darbo manome, kad klubo veikla nenuėjo veltui. Tuo įsitikinome š.m. birželio pradžioje dalyvaudami stumbrų populiacijos valdymo klausimais respublikinėje konferencijoje.

Pagrindinis konferencijos darbotvarkės klausimas – stumbrai Lietuvoje. Aktualijos ir sprendimai.

Konferencijoje dalyvavo, pranešimus skaitė mokslo ir mokymo įstaigų, aplinkosaugos, ūkininkų sąjungos, medžiotojų, miškų savininkų, urėdijų, visuomenės atstovai.

Sudaryta darbo grupė strategijai stumbrų populiacijos valdymui respublikoje paruošti. Sudarytame aplinkos ministerijos priemonių plane, kas svarbu mūsų rajono žemdirbiams, miškininkams, miškų savininkams, medžiotojams, įteisinta dalis klubo siūlymų:

1. Kad mažinant esamą konfliktinę situaciją tarp žmonių ir laisvai gyvenančių stumbrų – būtina sukurti materialinę techninę bazę.

Tvirta materialinė techininė bazė viena iš populiacijos valdymo priemonių – pagrindinė. Jos paskirtis – laisvėje gyvenančių stumbrų perkėlimas į kitas vietas respublikos teritorijoje. Tose teritorijose įkurtuose aptvaruose, kurį laiką pabuvę stumbrai bus paleidžiami į laisvę. Tuo tikslu pastatytas aptvaras pagal visus Europos sąjungos reikalavimus Telšių miškų urėdijos teritorijoje. Pradedamas statyti Dzūkijos nacionaliniame parke. Laukia Pašilių stumbryno Panevėžio rajone rekonstrukcija.

VĮ Kėdainių miškų urėdijos Šventybrasčio miške projektuojama ir bus pradėta statyti stumbrų gaudyklė, kartu ir sugautų stumbrų pervežimo į kitus rajonus infrastruktūra. Gaudyklę ir reikiamą infrastruktūrą pastatyti būtina ką siūlėme seniai, nes yra ženkliai pakitusi stumbrų elgsena ir jų gyvenimo būdas dėl žmogiškojo faktoriaus veiklos. Mūsų laukuose gyvenantys stumbrai (kas vieša paslaptis) yra gainiojami iš vieno kaimyno laukų į kito ir t.t. Esant tokiai situacijai sunku juos užmigdyti – jie baikštūs arti neprisileidžia. Į gaudyklę prisivilioti, stumbrai bus migdomi, identifikuojami, atiliekami jiems genetiniai tyrimai, kiti reikiami veterinariniai aptarnavimai.

Po šių procedūrų stumbrai bus išvežami specialiu transportu į respublikoje įkurtus minėtus stumbrynus. Ši priemonė iš dalies leis sumažinti stumbrų skaičių bandose, kurios ganosi ūkininkų pasėliuose, miškuose, medžioklės plotuose.

2. Reguliuojant stumbrų populiaciją strateginiame plane numatyta dalį senų paliegusių, ligotų, atsiskyrusių nuo bandos stumbrų išimti iš gamtos (sumedžioti). Tuo klausimu laukiami atatinkami sprendimai iš aplinkos ministerijos.

3. Stumbrų atitraukimo iš ūkininkų laukų žalos mažinimo reikalais, numatomos lėšos stumbrų šėrimui. Bus organizuojamas šėrimas Šventybrasčio, Vilianių miškų teritorijose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad žala išmokėta ūkininkams 2014 – 2016 metais siekė 408 tūkst.eur. Jei remtis specialistų paskaičiavimais laisvėje gyvenantis stumbras per metus padaro nuostolių už 470 eurų.

Manome kad žala yra didesnė, nes nėra įskaičiuota žalos atlyginimu medžiotojams, miškų savininkams, valdytojams, be to apie 20 % ūkininkų nereikalauja žalos atlyginimo.

4. Visų stumbrų į kitas vietoves neperkelsime. Noriu priminti, kad klubo medžioklės plotuose gyvenant 50 stumbrų bandai problemų su stumbrais, jų daroma žala nekilo.

Kalba dar eina kiek kasmet perkelsime, manoma, kad apie 20 - 30. Tiek ir daugiau sulaukiame priauglio.

Lieka 200 stumbrų banda. Koks tolesnis jų likimas – atsakymo neišgirdome. Aišku viena – procesas stumbrų perkėlimo bus ilgas. Svarbu, kad pradėjo judėti. Atsirado švieselė tuelio gale...

Džiaugiamės, kad dauguma darbų siūlytų. Šventybrasčio medžiotojų klubo vadovybės atsirado strateginiame plane.

Mes suprantame, kad stumbras – Lietuvos turtas, charizmatiškas gyvūnas turintis visuomenės palaikymą gyventi ir saugot. Žmonių simpatijų dėka stumbrų išrinktas į didįjį Europos gyvūnų penketą.

Visi turime prisidėti, kad jo daroma žala krašto ūkiniam gyvenimui būtų minimali.

Klubo pirmininkas Antanas Karosas